

De praktijk van het prepareren met liefde voor het vak en respect voor het dier

Het KAD maakt in het kader van haar opleidingen gebruik van geprepareerde muizen, ratten en andere kleine zoogdieren. Deze dieren zijn opgezet door de gebroeders Teurlincx, een bekend preparateursbedrijf in Eindhoven. De gebroeders staan er in vakkringen om bekend dat zij de dieren bijzonder natuurgetrouw prepareren. Diverse docenten van het KAD maken daarom ook voor hun privécollectie gebruik van Teurlincx's diensten als zij een mooi exemplaar van een bepaalde diersoort aan hun verzameling willen toevoegen. De fascinatie voor de eigenheid van het betreffende dier is wat biologen en preparateurs gemeen hebben. Hoewel het op het eerste oog een beetje een 'eng' vak lijkt, blijkt de praktijk van het prepareren in de juiste handen een prachtig beroep.

Het huidige bedrijf Gebroeders Teurlincx heette vroeger Teurlincx & Zonen, want van hun vader hebben de drie broers Karel, Joep en Ron de grondregels van het vak geleerd. Vader Teurlincx was elektricien en leerde in zijn vrije tijd het vak van prepareren van een kunstschilder, die veel oog had voor anatomie en detail. Wat hobbymatig begon, mondde uit in een bloeiend bedrijf. Voor de zonen was het indertijd vanzelfsprekend om de zaak van vader over te nemen. Zij zijn al op jonge leeftijd (direct na de lagere school) in het bedrijf terecht gekomen en hebben inmiddels ruim veertig jaar ervaring.

Huidbewerking door Karel

'Wij kennen ons eigen werk terug'

De broers werken nauw samen en hebben elk een eigen specialisme. Zo 'doet' Karel de vogels, Joep de zoogdieren en Ron houdt zich bezig met de voorbereiding en afwerking. Die afwerking bestaat bijvoorbeeld uit airbrushen. Bij een dood dier trekt het pigment namelijk uit bijvoorbeeld de neus, oogleden en wenkbrauwen weg, waardoor het er flets gaat uitzien. Door kleur terug in beeld te brengen, krijgt het dier weer iets van zijn oorspronkelijke uitdrukking terug. Dergelijke details, die het ambachtelijke en zelfs kunstzinnige van het werk benadrukken, zorgen ervoor dat de broers hun eigen werk vaak terug kennen: 'Je legt er echt iets in van jezelf'. De Teurlincx's zijn het erover eens dat 75% van het werk aangeleerd kan worden maar dat 25% absoluut feeling is.

Oude poster met opgezette giraffe voor Safaripark Beekse Bergen (rechts vader Teurlincx)

Het kleinste werk dat ze ooit geprepareerd hebben (insecten op speld niet meegerekend) is een dwergmuisje. Het grootste werk een giraffe.

Van authenticiteit naar uniformiteit

Vroeger werden de modellen van dieren uit turf gesneden. Hier werd ijzerdraad in gedaan om het dier te kunnen vormen. De huid lag ondertussen in een badje waar enkele decennia geleden arsenicum als looistof aan werd toegevoegd. Voor dat arsenicum was een gifvergunning nodig, want je kon er immers ook iemand mee om zeep helpen. Ook voor de preparateurs zelf was werken met arsenicum niet zonder gevaar. Zo zijn er preparateurs blind geworden van de arsenicumdampen die uit een looibad opstegen.

Om het model van turf werd de huid van het dier gespannen. Met behulp van het ijzerdraad werd elke houding van het dier zelf gecreëerd, dus de oude generatie moest anatomische kennis hebben.

Vandaag de dag gaat het er anders aan toe. Je kunt kant-en-klare modellen van dieren kopen en dan hoeft je er alleen nog maar de huid omheen te doen. Goedkoper, maar uniform. Het is dan ook niet de manier waarop de gebroeders Teurlinck het prepareren opvatten. Alleen bij dieren groter dan een vos worden kant en klare vormen van pur (een schuim dat zo flexibel is als gietrubber) gebruikt.

Looibad

Aan geen stand gebonden

Bij zoogdieren gaat de huid zes weken lang in een looibad volgens een geheim recept. Als de huid uit het bad wordt gehaald, wordt zij dun gesneden, schoongemaakt en gewassen. Bij dieren tot ongeveer de grootte van een vos gaat men als volgt te werk: nadat het dier eerst ingevroren is geweest, worden als eerste de vleesresten verwijderd. Loopbeenderen en schedel worden gereinigd en teruggeplaatst in het beest. De plaats waar eerst het vlees zat, wordt opgevuld met houtwol. "Door te werken met houtwol zijn wij aan geen stand gebonden." Langs het loopbot komt ijzerdraad, waardoor het dier gemodelleerd kan worden. Met het ijzerdraad wordt het dier ook op het voetstuk bevestigd.

Elke diersoort heeft zijn eigen glazen ogen. Deze worden besteld bij KL Glasaugen, een speciale fabriek in Duitsland. Hier worden niet alleen natuurgetrouwe ogen gemaakt voor elke soort dieren, zoals zoogdieren, vogels, vissen en reptielen, maar bijvoorbeeld ook mensenogen, dooraderd en wel, om als prothese te dienen.

Elke diersoort heeft zijn 'eigen ogen'

Aan de reconstructie van dieren komt een grote kennis van skeletten te pas. Deze kennis zetten de gebroeders Teurlinck ook op andere gebieden in. Zo maken zij positioneringspoppen voor verpleegkundigen (te gebruiken voor MRI-scans) en werden zij erbij gehaald toen er in Denemarken een potvis aanspoelde. Een potvis is, anders dan de naam doet vermoeden, namelijk geen vis, maar een zoogdier met vijf vingers en een schouderblad en het dier moest vakkundig worden geskeletteerd (uit elkaar gehaald).

Factor tijd

De factor tijd speelt op verschillende manieren een belangrijke rol bij het prepareren. Bij zoogdieren kost het hele maakproces wat meer tijd, omdat de huiden om te beginnen zes weken in een looibad liggen. Bij vogels wordt de binnenkant met een speciale vloeistof ingesmeerd, waardoor het sneller kan. Bij huisdieren kan de factor tijd ook psychologisch worden ingezet. "Het is onze ervaring dat een kind soms na een maand toch weer een nieuwe cavia of hamster heeft, dus we gaan niet direct aan de slag als men met het verzoek komt om een huisdier op te zetten. We hanteren een wachttijd van minimaal een half jaar. Onze klanten moeten sowieso wel wat geduld kunnen opbrengen, want het is een handmatig beroep dat we uitoefenen."

Een kijkje in de keuken

'Nou moeten de goeien uit de kast komen!'

Een huisdier opzetten is niet gemakkelijk, want het dier sterft meestal door ziekte, ouderdom of een ongeluk en is daardoor vaak minder mooi. "Veel preparateurs hebben er een hekel aan om huisdieren te maken, want daar zijn geen kant-en-klare modellen voor. Nou moeten de goeien uit de kast komen!"

De 'baasjes' kennen de specifieke uitdrukking van het dier en hebben vaak hoge verwachtingen. "Wij zeggen altijd: 95% van het dier wordt zoals het er bij leven uitzag maar 5% krijg je niet terug. Maar we doen er wel alles aan om die 95% te optimaliseren. Als het dier in de afwerkingsfase is, heeft het baasje de gelegenheid om bepaalde eigenheden van het dier (zoals bijvoorbeeld de stand van de oren) te komen doornemen. De meesten maken hier wel gebruik van.

Natuurlijk maak je de wonderlijkste dingen mee. Zo kwam er een vrouw binnen van wie de ex-man na een strijdscheiding haar twee Chihuahuaatjes tegen elkaar had geslagen. (De Chihuahua is het kleinste hondenras ter wereld). Ze was werkelijk op van de zenuwen. We hebben haar lievelingshondje geprepareerd en ze ging er dolgelukkig mee weg."

Educatie: vrouwtje, mannetje

Kunst: combinatie gierparelhoender en schildhagedis

Natuurgetrouw: de scharrelende eekhoorn

Natuurgetrouw: de dreighouding van de buizerd

Gevarieerde klantenkring

De klantenkring van preparateurs is een stuk gevarieerder dan je in eerste instantie zou denken. De educatieve sector is natuurlijk belangrijk, met scholen, musea en opleidingsinstituten (KAD) als goede voorbeelden daarvan. Ook privépersonen met hun huisdieren en de professionele liefhebbers (biologen) werden al genoemd. Minder voor de hand liggend en minder bekend, zijn de werken voor kunstacademies. "We hebben voor een kunstenaar een ademende poes gemaakt met een mechaniekje erin. Die mechaniek-techniek wordt ook ingezet bij werk voor reclamebureaus. Zo maakten we de 'geen chippie zonder dippie' papegaai voor Crocky en toen Veronica Yourin werd, maakten we de cavia die zich met zijn balansstokje op een eenwieler voortbewoog, ook weer met een mechaniek in het lijf. Ooit moesten we mee op locatie naar Zuid-Italië om vliegende ooievaars te maken. Er waren vijf ooievaars nodig, maar slechts twee voorradig. Wij moesten mee om ze uit elkaar en in elkaar, in nieuwe posities, te zetten."

Aan regels gebonden

Preparateurs krijgen dode dieren binnen van onder meer dierenwinkels, reptielenverenigingen en jagers. Het is belangrijk om te weten of het al dan niet om een beschermd dier gaat. In 2002 is de nieuwe Flora- en faunawet van kracht geworden. De vinder van een dood dier is verplicht om een 'Vervoersverklaring' bij de plaatselijke politie te halen. Op deze verklaring wordt de soortnaam, de doodsoorzaak, de gekozen preparateur en de aanvrager van de verklaring vermeld. De verklaring is drie dagen geldig en moet samen met het dode dier bij de preparateur worden afgeleverd. Deze zet het in een register, voorzien een merkteken dat correspondeert met verklaring. Bij nalaten van deze procedure pleegt men een economisch delict en loopt men kans op een boete van € 800,00.

Mouflon schaap

Grootte maakt uit

Uiteraard maakt de grootte van een dier uit bij de prijsbepaling. Zo kost het laten prepareren van een klein hondje circa € 475,00, terwijl je bij een Sint Bernhard of een Deense Dog eerder aan € 1750,00 moet denken. Een muskusrat doet € 140,00 maar een muis bijvoorbeeld € 84,00 (Prijsen excl. BTW). Ook de staat waarin het dier verkeert, kan worden meegewogen. Voor aanvullende informatie kunt u een kijkje nemen op de site van Gebr. Teurlincx: www.preparateur-teurlincx.nl.

Wat overblijft...